

Тихите Лета на Гугутките

Винаги съм искала да разкажа този ясен сън, но не очаквах, че ще се превърне в действителност. В съня ми се качвам на трамвай номер 3 от плажа на Булевард Венеция в Лос Анжелес, слизам на Пиротска в София и пристъпвам в кухнята, където баба смята с тъп молив и скърца със зъби: Карл Май – 80 стотинки, 2 лука – 20 стотинки, 1 крушка – 30 стотинки ... Дантелените пердета плават в полъх от горещ дъжд и прах. Не може да бъде по-тихо в мен. Дори сенките по тротоарите чувам, сякаш нощта ме сънува, не аз нея. Капка се търкулва и заспива на релсите. И гугутките спят, чувам ги. Баба е умряла, но не тази нощ. Татко е умрял, и двете знаехме това, но крилатият полъх е негов.

Седнах на леглото, където котката кърмеше, докато пралядо Петър спеше. Изведнъж ми светна: а защо той, който построи тази грандиозна къща с магазини и щедри тераси, докато светът бе превърнат в развалина от Първата Световна Война, прекара последните години от живота си на кухненското легло, докато аз имах собствена спалня с камина до тавана, две легла, библиотеки, бюро, гардероб като Кулата на Вавилон и простор да танцувам мазурка? Може би, защото обичаше да ме варди докато правя салто мортале. Зората на комунизма помете всички сгради, които той построи в София, освен къщата, където живееха синовете му. И тъй като Петър беше вдовец последните 30 години от живота си, той нямаше право

на лично пространство и общината иззе последният етаж, даде го под наем на общински активист от някакво село. Така Падре Падроне на зидарството се озова, къде къде, в кухнята на първородния си, Вениамин. Но къде си държеше дрехите? В хладника? Котката кърмеше котенцата си в чекмеджетата на леглото, защото там беше меко, да, всъщност върху пижамите му. Така или иначе, целият ни семеен живот преминаваше в тази кухня: баба миеше, готвеше, смяташе, месеше, приемаше сестрите си, съседите, аз си правех домашното, татко четеше вестник докато ловеше салатата с вилица. И шумът на улицата присъстваше, само няколко метра под кухнята деликатният черпак на чичо Тошко разливаше цветни сиропи мента, ягода, малина, океан... И сред всичко това димеше дядо Петър, с навити руси мустаци извисени до небето на очите му, забулено от непрогледна гора вежди. Закуската: кафена чашка захар, кафена чашка ракия, чашка турско кафе и радио. Какво правеше нощем, когато гугутките спяха? Пушеше Слънцето, любимите му цигари без филтър.

Прескочихме едно поколение: прадыдо беше моят дядо, дядо беше моят татко, баба беше моята майка. Майка беше богиня. Тя не влизаше в кухнята. Но ако влезеше, всичко трябваше да блести като Олимпия, което никога не можеше да се случи с кухнята. Баща ми, да де, това беше дядо, моят любим татко. Всичко това беше кристално ясно за мен тогава, не толкова кристално днес. Сега гледам на живота като на присъда изречена на марсиански език, пиша студии по него, теории, хипотези. Но тогава, под кестените на улица Перник, животът беше ясно изречение с най-очевиден синтаксис: Топка! Шипков мармалад! Представи си, да си осъден на доживотен шипков мармалад и игра на ръбчета! Или на люляне по

градинките, докато небето е под краката ти. Така си и беше, аз бях осъдена на всичко това. Денят избутва кепенците на нощта и чукчето пада: Жмичка!

Дядо Петър бе пострил къщата ни с толкова солидни основи и модерна за времето си технология, че тя само кихна от праха на срутениите съседни къщурки по време на най-голямото земетресение на 20-и век. Татко и аз си клатехме краката на акумулиращата печка - последен крясък на отоплителната мода - и се кискахме за сметка на арменски герои. Краката му не стигаха до земята и за да мога да се клатя в унисон с неговите, седях на висока възгланица. Той се облягаше на ръцете си, наведен напред и погледът му цъфтеше:

- Киркор и Гарабет поправяли една голяма центруфуга. Гарабет влезнал вътре, а Киркор останал навън да му помага. По едно време Гарабет се сетил, че не е казал на Гарабет да внимава да не пусне центруфугата по невнимание и се провикнал: 'Киркор, да не вземеш да пуснеш центруфуг-фуг-фуг-фуг-фуг' - пляскаше с крака той, а аз пръсках въздуха със смях и слюнки през млечните редки зъби.

Баба си седеше с котката в скута и гледаше телевизия. Но за нас всяка новина си беше виц:

- Група студенти се явяват на изпит по политикономия. Излиза един - доволен, ухилен... Колегите му го питат:

- Какво стана бе?

- Скъсаха ме.
- А защо си толкова доволен?
- Това е нищо не е, Пешо направо го арестуваха.

И както се пукахме от смях и си клатехме краката, витаейки в балона на ежедневноото си щастие, изведнъж стените се залюляха, всичко се разкърца, полюлеите се разтрепераха като кастанети, котката вече се беше скрила под дивана, баба скочи и бързо взе пакет брашно и ориз от нощното си шкафче, все ги пазеше за 'черни дни', и ми каза да стоя под рамката на вратата. Аз се уплаших без да разбирам какво става и виках:

- А мама, какво ще стане с мама? Аз тамън научих стихотворение за нея.

Татко ме дръпна за ръката:

- Бързо да се скрием под масата, тя е индианска палатка невидимка, така никой не може да ни хване.

Олеле, каква страхотна нова игра е измислил татко. Дори и баба е включил в нея.

- Има да ни търси!

Баба стоеше с брашното и ориза под рамката на вратата, а ние се бяхме сгушили под масата и аха аха да избухнем от смях, но нали сме невидими, стискаме нос и мълчим.

Така преживяхме земетресението на века. Като излезнах на улицата ухилена до уши, гледам процепи на земни слоеве из целия град, като хапки на гигатско куче, трамваи на парчета, къщи превърнати на пясъчни

игрища, хората готвеха на свещи като по турско. Наистина страхотна палатка имаме, трябва да я покажа на индианците на улица Перник, където кестените още цъфтят.

Железната ръка на Петър строеше, но той и баба Кита бяха аналфabetи на български. Българо-сръбската война сервира ултиматум на българи от Македония: или да говорят сръбски и да си сменят имената или да си изоставят кухните, спалните, градините, кръчмите, роднините, приятелите, поляните, реките и да се изнесът в границите на България. Натоварват, Кита и Петър, каруцата с малките си деца и кретайки паркират на една поляна извън центъра на столицата. Строи той малка къщурка, отпред зелено, отзад зелено, и децата пляскаат ръце с изгрев в очите: Football fields forever! Трима братя и една сестра. Татко е най-големият, той е до баща си, неговата лява ръка, но не толкова железна. Децата закачат писънца на вратлетата на гълъбите и ги тренират да носят вести на другарчетата им останали в Македония. Вениамин, Венчо, който по-късно ще стане моят татко, протяга пръст и чака сивият си крилат приятел Яворов на кацне на него. Какво ли му носи днес този неуморим любимец на синевата? Какво ли става до реката, където тича с дечурлигата от селото? Тук е малко различен езика, но е езикът на Яворов и Венчо пише писмата си до Ванката, най-добрият му приятел, в рима. Летците се множат, вече са над 20 и Петър построява нов гълъбарник. Момчетата цъфтят от доволство и гордост от дома на своите крилати пощальони. Всяка сутрин преди училище, отиват до гълъбарника да си погугукат в хор, да си ги

погаят, да си ги нахранят, да им почистят, докато гълъбчетата потупват леко и въртят врат в ритъма на Ал Жеро. Децата търчат из поляните под крилатото синьо небе и често забравят за български и математика. Учителката се оплаква на дядо Петър. Той ги строява в редица като войници и им хвърля ултиматум, или гълъби или училище. С ръце зад гърба и врат превит под гилотината на Падре Падроне те климат унило. Вениамин се осмелява да пледира в защита на летците и техните тренъори:

- Прости ни татко, много съжаляваме, че сме били безотговорни. Обещаваме да летим гълъбите само през лятото. Ние окачваме на вратлетата им писма на български, понякога пишем и в рима и даже формули по аритметика. Това ще бъде като упражнение дори и през ваканцията.

Петър срича, но затова пък мери като ястреб, а комбинацията от двете му се струва като змейско измерение за успех. Минава едно лято и учителката отново се оплаква:

- Г-н Терзиев, оценките на децата ви летят ниско, скоро ще катапултират и рядко идват в час, това не сочи ясни бъднини.

Едно ранно утро, малчуганите притичват както обикновено до гълъбарника с чанти на гърба, за камуфлаж. Написали са стихове през нощта за ново международно съгласие и се втурват да го пускат по тънките крачета на пощальоните на мира. Шушукат си, кискат се от радост за поредното реене в небесата, открехват тихо дървената вратичка, и дъхът им спира: 28 гълъбчета лежат на рафтовете с прерязани гърла сред разпилени листчета, семе и пера. Капе кръв.

Толкова сляп е бил гневът на Падре Падроне, че той забравя за заклинанието срещу убийците на гълъби. Вениамин се разболява тежко и цяла година не ходи на училище. Учи сам в къщи, понякога се опира на перваза и следи внимателно футболните мачове на поляната, с една ръка в джоба. Болестта спира растежът му. Макар най-голям остава най-макък. Банката го посещава, допират длани през стъклото на прозореца.

И трите момчета завършват инженерство. Сега Петър е многорък. Издигат една след друга сградите си по Витошка, сякаш месец курабии. Но черната сянка на хитлеристаката война се стеле и над София и окървавени крилатите пощальони на дипломацията ваят по футболните игрища. Едно от децата на татко и баба, малкият Петърчо, умира по време на бомбандировките. Майка и брат ѝ оживяват в подземията, тя е по-голямата и му избира дрехите сутрин.

Комунистите нахлуват, слагат катинари на дюкяните, бият и пребиват всеки, който откаже да си предаде имотите на новата народна власт, а татко мечтае да стане адвокат, последната свободна професия в гигантския затвор на 'социализъма'. Приемат го във Факултета по Право, защото няма буржоазен произход. Работи денем и учи вечер.

- Латиският ми превзе сънищата – хапеше устни той, докато си вееше краката на печката, и после хоп, ето я, усмивката като перлена огърлица придружена от тюркоазен блясък в очите.

Редактор е и на весник Македония, който не радее за коумистически интернационализъм. В концлагерите на комунистите гният джаз, книги, поезия, картини и демократични закони. Ванката, който също е юрист, дочува, че властите преглеждат редакциите, и решава да изтрие името на татко от листата на главните редакторите, записва своето име – готов е да се жертва само и само да не падне и перо от главата на приятеля му. Скоро след това, два сиви каскета почукват на вратата и той изчезва безследно като хиляди други.

Две години по-късно, както татко и баба обядват с децата в кухнята, където котката кърми, а дядо си навива мустаците, се звъни. С щедър жест, татко отваря вратата, смело, готов да посрещне съдбата си, но там няма никой. Тамън да затвори и чува прошеп на вкаменен език:

- Венчо, аз съм.

Гласът го облива с радост, нима този тънък силует, това разбито от каторжен труд треперещо тяло е на неговия мил приятел Ванката? Два гълъба се прегръщат в тъмното на стълбите, по бузите им текат топли ручей обич. Върнал се е от гълъбарника жив, когато всички си мислеха, че са му прерязали гърлото. Всяка неделна утрин, в тази мразовита зима, една сива каручка пристига пред тайната квартира на Ванката и стоварва дърва и бутилки мляко. Никой не знае кой я праща, само Ванката знае, това са пощальоните на Венчо. До края на комунистическата колумбиана, не разрешават на Ванката да практикува право, но разрешават да мие тоалетни по фабриките. Татко и баба уреждат на Ванката и Лили апартамент в София. Семействата кръщават дъщерите си с еднакви имена,

Екатерина. Ходят на море заедно, бухат Венчо в бялата пяна на Черно море и му се смеят, че не може да плува, а вечер, под Млечния Път, пеят македонски песни и пишат апокрифни историски студии в прозрачните си палатки.

Половин век по-късно, години след смъртта на татко, попитах Ванката за живота му в концлагера. Той бе вече към 90е. Бях инсталирала камера и микрофон пред него. Да, дълго планирах този запис. Беше ми написал в едно писмо: 'Ще те чакам докато дойдеш. Не се безпокой.' Когато най-сетне пристигнах, седнахме под лозовата симфония на вилчката му в едно забулено от мараня селце. Той веднага описа с роса в очите как са я строили с моя татко.

- Чичо Ванка, как успя да избягаш от лагера? Как живя там? Изтезаваха ли те? – нямах представа какво говоря, само знаех, че трябва да посмея.

Погледът на Ванката се поднасяше като лунния изгрев в адажиетото на Малер, изпод лек облак. Изгряваше нежно бавен, мълчаливи клепачите му леко трепваха, сякаш привкусваше благостта на мигът, когато ще докосне първо кожата ми. Предусещането го озаряваше, тихо, като докосване на арфа. Чувствах как се приближава, като вкусен спомен, и тръпнех от безкрайността на това очакване. Макар да не виждах очите му, усещах как се реят в небе от загадъчна радост. И моите клепачи легнаха, дъхът ми полетя с неговия. Светът спря. А когато във вечността на това вълшебно мълчаливо сбогване погледите ни тихо и нежно се срещнаха, аз вече нямах въпроси. Изключих и камерата.

В съня ми седях срещу баба на леглото на дядо Петър. Бледозелената му Аладинова лампа с кратко шнурче спеше до радиото. Беше починал на 97 години от пневмония, с червен нос, след като пял дълго в кръчмата на ъгъла на Пиротска и Димитър Петков, но дрехите му още лежаха в чекмеджетата и миришеха на котенца. В първия му урок за всички чуждоезичници, които посещаваха публичната му спалня участваше и гъбата: Светло-тъмно, светло-тъмно, светло-тъмно, Айде наздраве!

До кухнята имаше баня, а в банята имаше малко прозорче. Закачаш щипчици по опашката на котката и я пускаш през прозорчето да тропа по керемидите на покривите. Така всички съседи да чуят, че тук се играе, въпреки сивият век на информаторите, за които аз още нищо не знаех. А под леглото, където тя кърмеше и дядо хъркаше, имаше магазинче. Под магазинчето – мазе. Там се вмъкваш и хвърляш през шахтата на улицата конец със закачено на него лѐфче. И дебнеш. Ако някой понечи да го вземе, дърпаш лекичко, те вече наведени пристъпват към него, пак придърпваш, и хоп, лѐфчето пада в шахтата и чуваш: 'Ох да му се невиди вятъра!' Сиви стъпки отминават разочаровано, ти се кискаш в тъмното и пак пускаш лѐфчето. Но един ден, някой хвана лѐфчето. Изтичах навън, даже не спрях при сиропите. Някакъв мъж. Говореше чуждоземно и ми държеше лѐфчето. Искаше да срещне Биляна. Но това съм аз. Освен ако не търси друга Биляна, а такава няма. Качи се с мен до апартамента и като ни видя баба пребледня, покани го в хола, и потъна в кухнята. Той седеше официално на фотьойл, аз - на дивана, между нас – тиха полирана масичка. Татко

пристигна запъхтян, топъл и достолепен. Хладно, но вежливо поздрави крадеца. Лефчето, както всички знаят, има специално значение, защото съм сурвакала бая хора и съм учила какви ли не щуротии само и само да им взема лефчето. Така, че аз няма да напусна тази официална среща на лъвовете от саваната без моето лефче. Оказа се, че този мъж бил баща, не друг, а мой. Аз не го познавах. Тогава синтаксисът се обърка за момент. Имах татко и баща и те бяха двама различни мъже и говореха различни езици. Прекалено сложно. Ето как стоят нещата просто и ясно: моят татко е баща на майка, която не ми е майка, защото баба ми е майка, майка ми е богиня от Северната митология. Това е. Проста работа. Сега може ли да ми се върне лефчето? Че ме чака мечка със сирене и кило каубойци и индианци на Перник. Под кестените. Разгеле, върна ми лефчето, и ми даде и друга банкнота, чуждоезична. С нея можеше да се купи нещо екзотично като кока кола, марс и баунти. Не че ми харесваха, но това имаше в магазина. Всички индианци от улица Перник ядохме и пихме този ден на корем от Коремком. Получих захарен удар, едвам духах наплюнчените топчета хартия от празна химикалка и загубихме битката. Край. Повече никакъм Коремком. И няма и да рибувам с конец и лефче от мазето - вместо цаца, хванах марсиански баща, но аз си имам вече татко. Благодаря! Моля, гледайте си кефчето и си ми дайте лефчето! Не се получи родителска инфлация понеже синтаксисът си остана ясен и точен: ти гониш!

Според баба моите решения са винаги правилни. Дори и за самата мен това беше странно. Но всичко си има обяснение: един ден сме тръгнали

при кумата, една хипермодерна баба, шампионка по бридж, дъщеря на генерал, като баба. Живееше в Княжево, близо до града. Страшен пек, пукат се морените по шевовете, вулканите потъркват очи и баба е приготвила моята декорация: рокличка с дантелка, панделка и сандалки. Но за нейно изумление, аз настоявам да обуя ботуши като за потоп.

- Ама, Билянче, не може в тия горещини, ще се изпотиш.

- Не, та не.

Диване. Минават часовете, детето е телец и няма мърдане. Хайде, няма как, с ботуши до бедрата и панделка на главата отиваме най-сетне на обяд. Закъснели сме, два часа. Няма нищо, втурват се всички в къщата с острите кули и пасиансът се подрежда около трапезата, освен Билянчето. Баба се оглежда, няма го детето. Изтичва навън и ме вижда как седя на една скала и гледам влюбено една усойница змия да се глези по ботушчето. Паника, ужас, какво да правят, ще ухапе детето, ще убие детето, всички се изливат при скалата. Татко храбро, с прът, премахва смъртта от бедрото и я захвърля в обятията на непобедимото лято.

Няколко такива случки и хоц, бях си извоювала пълен дипломатически имунитет на 5 годишна възраст. Не ти се ходи на училище днес? Добре Билянче, почини си. Искаш кремки за вечеря, добре Билянче, веднага. Искаш да живееш на Северния полюс и да превеждаш поезия, така трябва Билянче. Искаш да ти четем Йеронимус Бош за приспиване, разбира се, Билянче. Искаш да се жениш за непознат за теб младеж затворен в лагер в Киркегория, син на комунист - твоята воля е закон, Билянче.

Дори богинята нямаше такъв имунитет, и затова се ожени тайно за Лейф, от Швеция. Не можех да се въздържа от вълнение, когато ме поканиха на Северния Олимп след валеж от картички. Всички мои съученици трябваше да чуят за това събитие и колкото повече приближаваше датата толкова по-смъртна се чувствах. И бум, плъзнаха въшки в училище. Главата ми гореше като кралството на дявола и срамът беше неуморим. Баба трябваше да ми отреже дългата коса, да я мие с газ 10 пъти, да я реши 10 пъти на ден, да я мие отново и отново с пърфюмите на Афродита. Накрая, се качих на самолета и се озовах в Линшопингланд, ето, снимка до синьото Волво. Вечеря с почернелите родители на Лейф. Хлябът не беше топъл и натъпкан със сочно овче сиренце, демек, забрави за мечки със сирене. Или за шипков мармалад. Трябваше да ям подметки и дупки със сух кашкавал между тях, да държа вилицата далече от устата и в никакъв случай да не показвам добър апетит.

- Извинете поведението й, нали знаете България, зад железната завеса няма много маниери на масата - каза богинята.

Неандерталчето Вулгарис трябваше да си ляга веднага, но точно тогава адът започна да напирва в мен, разтресох се и заревах неутешимо, че богинята не ме харесва, защото имах въшки. Плачех за баба и татко.

- Искам да си ходя в къщи! В палатката-невидимка.

Богинята влезе при мен след известно време и беше сърдита заради истерията на дъщеря й. Не само, че яде прекалено много, но и разстройва вечерта на домакините. След няколко дена, бях на диета и усърдно тичах надолу нагоре по стълбите от Мастхугет до Слотскуген и накрая, след като

5 килограма ме напуснаха завинаги, бяг изпратена обратно във Вулгария. От този ден подготвих коледният си репертоар от поеми и песни на два езика. Банани, да, но никакви лукумки повече, трябваше да изглеждам като богиня или поне като Мерлин Монро.

След четене и творене на 10 000 страници анализи, цитати и дати по литература и история, за голяма изненада на всички се сгромолясах на изпитите за университета и веднага трябваше да отговарям пред полицията за писанията си. Майка дойде за лятна почивка на морето и ме покани в голям хотел.

- За съжаление ти нямаш моята коса. Твоята е като на баща ти, метла. И тия петна по лицете ми, виж тук, са от тебе. Като бях бременна получих пъпки и погрознях, заради тебе. Но той не те искаше така или иначе.

Обръснах си главата, макар че още си няхах понятие какво е Пънк. Тази нощ, тя ме заведе на комунистическа дискотека в мазето на хотела, тяхното понятие за сексапил и уют. Беше облечена в тясна черна рокля, бляскаща, а аз трябваше да облека нейните фамозни копринени панталони-шалвари и изглеждах като Лукчо в одеждите на джинът от маслената лампа. Танцувахме съблазнително пред младите мъже, които тя беше срещнала на плажа, а те ме гледаха с нескрито съжаление, но аз бях решена да ѝ се възхищавам и да удовлетвори всяко нейно желание. Виждах я един два пъти в годината и бях благодарна, че има време за мен.

- Не си много умна, но си амбициозна, ще се справиш – успокояваше ме тя. - Знам защо се ядосваш, че не влезе в университета: ревнуваш, че Мария влезе, но не ти.

Ох, това дори не ми беше минало през сърцето. Аз обичах Марето, тя ми беше най-добрата приятелка, купувахме си и дъвка заедно. Бутах си сълзите в гърлото, като гъска угоявана за къши дроб, докато вътрешният ми диалог стана напълно самоубийствен. Последното ми желание беше да поплуваме заедно с майка, през нощта, че умирах от срам от тялото си, или поне разходка по пясъка, но тя отиде на парти и ме остави да спя в хотелската стая, 14 нива над Черното море. А щом видях майка да се люби с един барабанист зад дискотеката, докато нещастният Лейф мръзне на Северния полюс, сам, реших, че този свят не е за мен. Не само, че комунистите ме мъчат да мисля като робот, не само, че косата ми е като метла, че главата ме боли непрекъснато и че се провалих, но и богинята падна под барабаните. До този момент единственото, което знаех за секса е, че гащите на баба и татко на простора на терасата бяха доста големи и различни. Чудех се защо. А що се отнася до целувките, имах съмнение, че това което татко ми казваше не е точно така, но няхах доказателста. Когато се целувах по телевизията аз го питах, както си веем краката на акумулиращата печка:

- Какво правят тези двамата сега?

Татко отговаряше:

- Оправят си зъбите – и гледаше загадъчно, но компетентно.

И аз му вярвах. При това, миризмата на зъболекарския кабинет не беше сладка като локумка.

Върнах се в стаята на 14и етаж и нагълтах всички хапчета, които ми бяха преписани за мигрена. Ето, готово. Стига ми вече, но благодаря за музиката. Мъчно ми беше за татко и баба, знаех, че и те щяха да тъгуват, но както майка казваше, аз само ги притеснявам. Така че, нямаше друг път за съществуване като мен, грозно, глупаво, ревниво, и разочаровашо. Изведнъж, се събудих до голо тяло по престилка и налъми на каменен под, което пъхаше дълъг черен маркуч-змия в гърлото ми и в този момент всичко стана бяло. Богинята не дойде в болницата. Не си спомнях даже коя е тя, нито коя съм аз. Но си спомнях Набоков и четях, всеки ред облян в свеж лъч бяла слънчева светлина замъглена от време на време от лелята с маркуча и налъмите, Антони, и Рафи, който ме намери в хотелската стая: таман се бяхме разделили след фотогенична разходка... но Рафи искал да ми каже още нещо...

Нежна, парата от летния дъжд превръщаше кухнята в турска баня. Само телякинята липсваше. Баба лизна леко пръст и прехвърли страница сметки.

Един път в месеца тя ме водеше с нея в местната публична баня, в една ръка - мен, в другата – чанта с чаршафи за пране и колосване. Банята беше на две преки, в градинката веднага след канала с гледка към Черни Врѝх. Ходиш си по улицата, наоколо блокове, погребални бюра, болници,

извиваш врат и буум, избухва един гигантски разплут планински дух от Аладиновата лампа, и се чувстваш толкова мъничък и пъргав. Плъзгаш се по корем в сапунените мехури на врялата пяна, пушек и пара отвсякъде. Мъгла и в мъглата голи женски тела по налъми се търкат едно друго с кисета и се кискат. Меко е, топло, предметите се местят като във филм на Тарковски, плават, от само себе си. Думите се пързаят около ушите ти, ехото се удавя във водна врява. Ти бълнуваш сапунени облаци и плуваш сред жасминени гърди-кърмачки под величието на усмихнатия джани. Търкат те лелите с налъмите докато не светнеш и щом светнеш всеки на тези две преки те поздравява:

- Честита баня! – и ти румено сияеш, защото те знаят, че идваш от Рая и отиваш в Рая, където всяко твое желание ще се сбъдне, докато спиш като къпан.

Загледах се в хартията, на която баба смяташе. Гланцова, жълтеникава, беше я откъснала от листата, на които татко пишеше книгите и пледоариите си. Малко парченце, да не му хаби листята. Трудно се пише с тъп молив на гланцова хартия, друго е да тракаш по нея с безмилостния Оливети. Моливът се плъзгаше като поглед на газела, леко размазан. Много години след смъртта на баба намерих и нейното завещание, написано на скъсано парче хартия, да не хаби много, жълтеникаво:

”Казвам се Веселина Иванова Петкова, родена съм на 4 Ноември 1914 година в София. Баща ми е Иван Петков Башмаков, роден 4 Май 1880. Майка ми е Добринка Иванова, родена е на 3 април 1890 в София.

1. Доктор Живаго– 1 бр, оставям тази книга, която е моя, на горния ляв рафт за Биляна
2. Хайнрих Майн – 1 бр, и тя е моя и да остане за Биляна
3. Карл Май – 1 бр, за Биляна
4. Чаршафи, бели, 2 бр, в гардероба, и двата са мои, от чеиза на майка ми, пазя ги за Биляна
5. Юрган, 1 бр и той е мой, в гардероба, да остане за Биляна като се ожени
6. Килим, 1 бр голям, за Биляна
7. Земя на морето – 1 бр, купих ги с мои пари, един парцел за Биляна, другия за друго внуче

Днес е 1ви Май 1985 г.

Подпис: Веска

PS. Приготвила съм сапун Камелия в синя сапунерка, в куфара ми, за измиване на тялото ми преди погребението. Там са и дрехите и гребен, нов.”

С този тъп молив бяха изписани хълмове от гланцови хартийки, които намирах години след смъртта ѝ на най-неочаквани места. Например, беше залепила текст на една стъклена бутилка във формата на лъвска глава. Годината е 2012. Котката, дядо Петър, татко, баба, майка, чичо, леля...

всички са умрели и аз посещавам този покоен дом, като негов пълноправен собственик.

- 'билянче, тази бутилка ни беше подарък за свадбата, пазих я за теб, защото си мислех, че ще ти хареса'

Докосвам с очи почерка ѝ и изведнъж празната стъклена лъвска глава спасена в моя чест почти 100 години цъфва като букет в ръцете ми. Баба и нейният тъп молив, поглед на газела, ме обливат с турска баня, цветни сиропи и мирис на шипки. Настава празник. Полираните масички се разпъват като гирлянди през хола и библиотеката, 20 метра, нареждат се табуретките на пасианс, покривките се отрупват с блюда. Баба е невидима, лъжиците лъщят, гостите наливат любовни софийски шансони в чашите, полюлеите се воят като венци, всичко сияе в очите ми и аз нагъвам локумки. Пет дена преди празника, усещах мириса им, но не можех да ги пипна. Знаех, че ги има, но и баба знаеше, че ако ги зърна те ще изчезнат под силата на моето възхищение и тя пак трябва да меси. 200 броя. Знаех, че ги е скрила от зоркия нюх на Гарганюа и Пантагрюел - те и двамата живееха в мен тогава. Я е отишла до пазара, я съм разтършувала цялата им спалня, защото всички други стаи бяха отдавна обстойно прегледани. И да, ясно. Там са. Скрила ги е между шапките и шаловете си, но са под ключ. Имам 2 дена да намеря ключа. И след тежъл Шер-ън-лок логически труд, дебнене, взимане на бездиханни рискове по време на нейните дремки, най-сетне налапах няколко локумки, но все пак, от нов усет за благоприличие, не всичките. Макар че, тя заслужаваше да ги изям всичките, защо ги крие толкова усърдно от единсвеното си внуче! Имаше случаи, в които логиката

показваше, че е по-добре да направя официално оплакване до лъва в Саваната:

- Татко, баба не ми дава да ям.

И тогава, баба трябваше да се засрами и да се издаде. Но не. Тя си седеше упорито на табуретката с котката в скута пред телевизора и скърцаше със зъби, но ни локумки, ни поглед на газела.

Никога не ме нарекоха лакома, нито дебела. Напротив, давах ми метър, и като изям 5 кюфтета, 20 локумки, 7 мечки със сирене и 4 филии със масло и шипков мармарад ме слагаха на дивана да премеря колко по-дълга съм станала, като се има в предвид планината на търбуха ми.

- О, колко си пораснала! – пляскаше с ръце татко и бузите ми се пръскаха от гордост като черешови топчета.

- На татко бабанчето! – възкликваше той с искрящо възхищение.

Не бях дебело дете, макар че се тъпчех с неописуема охота и постоянство. Тичах, карах колело, танцувах като луда, играех на футбол, плувах в ручей и морета, катерех се по дървета и планини, строях пясъчни замъци, и скачах от Вавилоновата кула на гардероба върху леглото докато не го разбих една весела коледа. И в тази пълна програма вмъквах шах, пиано, акордеон и английски. Имаше и редки моменти, в които седях до дядо Петър и му дърпах мустаците, докато ми разказваше за битката при село Гургулят. По време на сиеста летните следобеди се плъзгаха като лебеди. Небето спеше посред бял ден. И както заспиваше, меко си гугукаше с локумен глух кръгъл звук като гъдел. Тънки са цигулките на врабците в тътена на града. Коремчето ми пълно с вкусоции, ръцете ми мечтаят за

вечерна игра на ръбчета, клепачите ми бавно падат, духът на планината започва да ми се губи, там, през отворените криле на прозореца на спалнята с вълшебното килимче...

Баба седеше почти винаги с гръб, обърната към долапите, печката и мивката. Но един ден, вече бях на 17е и бях осъзнала, че тя съществува, я видях да свири пиано, тайно, по престилка, докато супата с топчета вреше на котлона. Пръстите помнеха Бетховен. Макар и криви, ласкаво се плъзгаха. Не влязох в стаята, бях си забравила чантата, и само стоях на вратата и слушах. Боже, всичките тези лета, когато тя за мен беше извора на шипковия мармалад и мечки със сирене, тя е била всъщност соверен индивид, жена, и при това прекрасен пианист, със собствена душевност, чувства и блянове. Баба. Майка. Очи на дете, зелени, пъстри, спокойни скули, тиха уста като ручей. Нотите дишаха под ръцете ѝ. 20 години трябваше да минат докато я забележа. Сякаш се събудих от дълбок ясен сън. Така беше и когато видях луната за първи път като триизмерно осветено тяло, а не като плоска питка, с която се хранеше невидим вълк. И сякаш тя бе предвидила това мое закъснение и затова ми беше оставила всички тези гланцови хартийки с молитвени съобщения, за да си общуваме, през космоса.

За нейна изненада и възторг най-сетне се влюбих в един левент, Златин, учеше за хирург и слушаше Roxу Music. Бяхме сладка, леко странна двойка, той – висок и красив като Ботев, аз – млад мак. Наричаше ме

Малката. Изобщо не смятах, че съм малка, четях в трамвая Киркегор и списание Общество и Право, все пак. Под тежестта на телефонния каталог от болести и лекове, гърбът му се прививаше красиво и скромно, но винаги намираще време да плува с мен в басейна на спортната палата, да лижем сладолед заедно на Попа, докато си разменяме неговият Браян Фери за моя Гарбарек. Беше тихо, леко нашето ние, нашето Making Music. И го запознахме с богинята. Тя ни погледна и отсече:

- Ама ти сляпа ли си, виж го него – бог в простосмъртен пуловер, и погледни сега себе си! Не ти ли е ясно още? Т о й е с т е б з а р а д и п а с п о р т а т и! Иначе за какво ще бъде с теб. Той може да бъде, с която си пожелае.

Замислих се аз, огледалото на мама не лъже, казва ми нещата както са, право в очите и аз трябва да съм ѝ благодарна. Разбира се, че е с мен заради западния ми паспорт, косата ми е като метла, лицето ми на врабец, очилата ми като бухали. Ох. Написах му едно Sledge Hammer писмо, приложих сърцето си в скоби и повече не го видях.

Майка ми искаше доброто, поне така си мислех тогава. И в момента, когато моят Европейски небосвод бе освободен от източния лагер гларуси, тя ме запозна с друг красавец, Италианец, син на пластичния хирург, с когото планираше операция на носа. Тя се гордееше с носа си, но искаше да прилича на Клавдия Кардинале, не на Папата. Организира вечеря, и за да помогна в отношенията ѝ с пластичния хирург, моята задача беше да омая сина му. Облече ме в нейн костюм, баба Шанел. Аз пък изпуснах бутилката с парфюма върху полата и когато влязох в Алфа Ромеото, той веднага

отвори прозорците. Потънах в седалката, макар част от мен да се смееше безгрижно и без звук. Бях махнала бухалите и въобще не видях къде ме караше. От вратата веднага ме покани във ваната. Ужас, как да се събличам пред непознат. Седи той в единия ъгъл на ваната, аз – в другия, между нас океан от скука и неудобство. Едвам го виждам, като замъглен смърф, там в далечината. Вместо турска баня, врява, и замерване с кисета сред духовете на Аладин - леген Шанел. Срам не срам, ме прибра при майка, непипната. Ох, отдъхнах си доволно аз, но беше ясно, че за нищо не ставах. Срецах го тук таме, той любезно ме поздравяваше и аз потъвах още по-дълбоко в гнездото на бухала. За да не се повтори този провал, помолих лъвът в Саваната да каже на майка да не ме среща с мъже повече, че ми пречи на учението. Тя ме изгони. И по-добре. Години по-късно се разбра, че синът на пластичния хирург във ваната бил хомо. Какво!!! Задраскаха ме от отряда на Изида по невалидни причини?!

Баба се отчайваше вече. В едно писмо до дъщеря си беше написала:

- 'Кога най-сетне ще се омъжи Билянчето? Че мен ме чака Американската сувалка да ме води на Венера'.

26 години живя със страха, че това момиче със скъсани джинси и очила по-големи от главата ѝ няма да се омъжи никога. Може би, защото самата тя се е омъжила 'късно'. От години усещах, че сякаш тя отлага смъртта си, но не разбирах, че не всеки владее това умение. Сякаш имаше тайни срещи със Смъртта си и може би разговорът им протичаше така:

- Г-жо Смърт, съзнавам, че спътникът Ви за Венера минава покрай Пиротска скоро, но аз имам още малко работа. Бихте ли била така добра да минете след 2-3 години?
- Мила Г-жо Башмакова Терзиева, с удоволствие, ще Ви чакам когато сте готова. Ще мина отново след 1 година, тогава имаме път към Вас.

След 1 година, те би трябвало да са провели подобен вежлив разговор.

- Скъпа Г-жо Смърт, внучката ми е от новото поколение и се бави с някои неща, но аз не мога да замина преди да я видя като майка. Нали знаете, тя израсна без майка и баща и аз обичам това дете като мое.
- Не се безпокойте, Г-жо Терзиева, аз съм с Вас и на Ваше разположение когато ме извикате.

И така, когато аз изведнъж обявих, че се женя за непознат за мен млад художник затворен в лагер за имигранти с три Мишелинови звезди, в Киркегардания, единствено баба каза:

- Да, щом Билянчето е решила, добре е дошъл.

Вече си знаех, че любов мен няма да ме огрее, поне паспортът ми да свърши някому добро и обявих романтична война на студената война. Но се оказа по-сложно - не беше достатъчно да подпишеш и хайде обратно към библиотеката, където те чакат семантиката и Екелъф. Трябваше и да се живее заедно. Така се наложи да се представяме пред света като двойка.

Пристигнаме със закъснение и скъсани джинси на лятната вила на Драгалевци, построена от баба и татко. Въздухът се потеше. Кактусите на

баба цъфтяха на нокти в тишината на брезите. Ухаеше на следобедната сливова дрямка. В зноя, Черни Врѳх втасваше като кузунак. Миражна гледка на парадната врата: баба и татко с топла домашна питка украсена със сол и пипер. Те бяха толкова тържествени, че ние потънахме в непокиса си. Червена рокля, най-веселите ѳ обици, беше ходила на фризьор, бузите румени като след баня, имаше и грим, зелен и блещукащ. Той - вместо с гашетата, с които освобождаваше завинаги ягодовите полета от бурени беше облякъл новоизгладен ведросив костюм с златен цвят на кактус цъфнал на ревера му за първи път от 100 години. Къщата беше слънцето и ние пристъпихме в него, стопени от умиление и вина.

- Заповядайте, бонбони Аладин, на три реда. – трябваше да кажа нещо.

Баба сияеше, за мое пълно недоумение. Ето в този момент, тя се усмихваше неукротимо и дори се смееше звънко, като момиченце, за първи път в живота ми. И аз се зарадвах, макар въобще да не знаех за какво. Нямаше и значение, важното е, че е весело, нали тя се казва Весела. Не можеше да усмири нито устните нито краката си. Баба се затича с Аладин и неговата шоколадова лампа през телената ограда към съседите, да ги почерпи за Голямото Събитие на живота си, протегна щедро кутията с бонбоните и падна мъртва под цъфналата череша до телената ограда, ликуваща и окъпана от розов цвят.

Историята е ветровито място. Духа във всички посоки, като на моста на въздишките. Но има и друго. Има сънища. И тя е тук. Заедно сме във влажната топла кухня на подсъзнанието. Тя е сама. Аз идвам да я видя с

трамвай номер 3 от плаж Венеция в ЛА. Няма да преспя, ще се прибера с последния трамвай. Казвам ѝ, че моят любим, Димитри, иска да купим къща, той е Белгийски писател и не иска да живее в апартамент под наем.

Тя се обърна и каза:

- Татко ти събираше пари за теб цял живот, да си купиш дом.
- Ох, бабо, наистина ли? Толкова ми липсва той. Така ми се иска да поговоря с него, да го видя.

Обичта му гъделичкаше безкрая на гръбначния ми стълб. Ето, 10 години след смъртта му той ме поемаше с уважение в обятията си и ми желяеше щастие със спестовната си книжка - молитвеникът на оптимиста, с пълно доверие в гълъбовите си очи, които слава Богу не видяха безмилостната инфлация превърнала саможертвите им в пуканки.

- Не само на теб липсва той – необичайно ѝ беше да говори за чувства, но явно в сънищата всичко може.

Дали ме утешаваше? Не, и двете бяхме опустели кухни. Факт е, че както си говорим в моята лятна нощна Латерна Магика, тя беше починала 5 години преди него, но все още домакинстваше, тук, не на Венера. Уличната лампа ни облива с топлина, мокър ветрецът ни гали, букът наднича, медено, по съседски през крилата на прозореца. Седнахме на ъгъла на масата и замълчахме, да усетим, че не сме сами без него. Онова леко радостно усещане за 'ние', когато той беше с нас, го нямаше. Тя и аз, дали ще можем да станем 'ние' в съня ми? Къде е преградата? Как се казва преградата? Отговорът е кратък: Олимпия. Между нас беше тя, и ние се бяхме предали, и двете, пред нея. Почти. Баба кротко скърцаше със зъби от

Венера, а аз – в изгнание, балансирах в тежките дихания на Тихия Океан. Нито една от нас не се беше отказала напълно от нашата тайна любов една към друга, независимо от яростните урагани, с които ни заливаше богинята. Просто не мога да си спомня един момент на хармония между тях двете. Майка беше винаги раздражена и сърдита на майка си. Баба, в отговор, тихо пресмяташе и стържеше със зъби. И един хубав ден, 10 години преди излитането ѝ за Венера, под черешата, тя и татко влезнаха в моите покои, още бях в леглото, той - в официален костюм, тя - зелена пипитена рокля и перлена огърлица. Седнаха с отворени палта, обувки, срещу своята Биляна-пижама.

- Ние ти прехвърлихме половината от апартамента и тази къща срещу гледане, когато остареем. – трябваше да си потъркам очите, че не чух добре.
- Ама защо сте облечени толкова официално?
- Искаме да имаш къде да живеш, когато ни няма.

Гръм от ясно утро! Трамваите си тракат, дървото пред прозореца ми наднича зелено, лъчите побутват с пръсти пердетата, всичко си е както трябва, но какво им стана на моите хора? Защо ми говорят за такива небивалици, смърт и сенилност?!

- Много сте мили, но е прекалено рано, ние сме си заедно, вие сте живи и здрави. Не мога да разбера защо говорите за завещания. И не искам да го правите, искам да съм тук с вас.
- Да, но някой ден ще остареем и искаме да имаш част от нас с теб.

Чудна двойка, сякаш пристигаха от театрално представление, а всъщност са били от рано по съдлицата. Гледах ги и им се радвах, макар че ме хванаха по negliже. Той седеше тържествено с кръстосани крака, облегат, ръцете му го подпирала от двете страни на дивана, делово замечтан и доволен, а тя, също облегатата, сякаш ѝ беше олекнало, аха аха да се усмихне, коленете ѝ се докосваха прилежно. Ето в този момент, когато планира живота след смъртта си тя едва ли не се усмихва. А когато говорим за минало, сегашно и бъдеще... стърже със зъби. Невъзможно ми беше, просто невъзможно, тук, сега, в този млад ден, по пижама, до бляскация прозорец и припряните щастливи трамваи на Пиротска да се потопя в нейния сияен образ на следсмъртието. Но го усетих, като перце на врата ми. И ме раздразни, исках да наложя вето: няма смърт, няма бъдеще. И ако има нещо толкова претенциозно като бъдеще, името му е ЗАКУСКА. 'Точка', както казаше богинята. Майка беше критична към баба и завършваше картечните си атаки с 'Точка'. Може би, защото баба ѝ изглеждаше като запетайка. И наистина, баба никога не завърши изречение: продължаваше Морзовата си азбука чак Венера: 1 бр покривки – за Биляна от баба ѝ Пенелопа, 1 бр апартамент - за сина ми, 1 кг брашно – за черни дни....

Като се поококорих, притичах до кухнята и на вратата попитах баба:

- А защо не остави вичко да се предаде по наследство, защо прехвърляне?
- Защото като умрем те ще те оставят на улицата.
- Но как можеш така да мислиш за собсвените си деца?!

- Не знам защо станаха такива каквито са. – това си беше съвсем автентичен въпрос и отговор.

15 години по-късно, в деня на погребението на татко и 5 години след отпътуването на баба с Американската сувалка, децата им смениха бравите на къщите и аз барабар със сина ми останахме на улицата. Майка и брат й са се строили един до друг на масата на терасата с мраморните плочи, прилежно и закачливо лепени от татко под цъфналата вишна:

- Махай се от тук. Всичко вече е наше, нямаш работа тук. – тя.
- Ти си като куче, ние те гоним, ти въртиш опашка. – той.

Да, жили, но не може да се сравни с мъката по баба, татко и малиново сладко. Богинята от Олимпия в миг се превръща в пискливо кречетало на токчета, а брат й си остана това, което винаги е бил – Остап Бендер с ръждиви зъби и рижава перука. Не бяха без талант, и двамата – чаровни, веселяци, велики комбинатори. Но как можаха да се пръкнат от любвеобвилната свеотдайна прилежна съзидателна културна задружна грижовна двойка планинари известни като Веска и Венчо? Токчетата тракат по плочките:

- Какво си се разревала тук? Това е моят баща, и това ли искаш да ми вземеш?! Отиди си при твоя баща, той и без това не те иска.
- И си взимай палатката и детето, погледни на какво прилича, каква майка си ти, всички се възмущават от теб.

Пауза.

- И защо не говориш на човека? И мъжа ли искаш да ми вземеш?

Тя винаги наричаше чуждоземните си женихи, които водеше в София, 'човека'. Те нямаха име, тя бяха 'човека', защото как да не говоря с човек, каква невъзпитана дъщеря има, уличарка. А ако говоря, как смея да говоря с нейния човек, искам да ѝ взема мъжа, както съм ѝ взела бащата. А ако ...запея...Това би било Удивителна!

Написах две книги, магнах с кърпичка на миналото и заминах на стаж при Тихия Океан, под ритъма на Radiohead's Creep. В тумбака му тъга няма. Но имаше изненади.

Както си карах кабриолето по крайбрежието с Марвин Гей и си пишех статия за програмиране на чувства за Виртуални Хора, получих писмо от Американската Асоциация на шахматистите. Връчваха титлата Майстор на Шахмата на Др. Мартиновски. Отговорих им, че е станала грешка, аз съм доктор и знам правилата на играта, но коефициентът ми не е по-висок от този на Фишер, както твърдеше писмото. Секретарката на асоциацията, Рут, ме упъти за пояснение към шах-майстора на Англия. Оказа се, че Др. Мартиновски е брат на баща ми, крадецът на лефчето. Бил психиатър и шахматист, починал и няма кой друг да получи титлата му. При това, бил руснак, син на Симеон Мартиновски, математик, астроном и шахматист от Одеса. Получих и книга за семейството, написана на руски. Били заможни, освободили крестьяните си рано, а прапрапрадядо ми бил Вилхелм Вон Дерфенден, генерал и създател на кавалерията на Екатерина Велика. В ермитажа на сърцето си, императрицата наградила Генерала с титлата Граф и му подарила милиони метри земя за славната му победа

срещу турците в Крим. Не е лесно спечелено и не е лесно загубено, защото Червената Армия избива царското семейство и приближените на царя, иззема земите им, включително и тези на семя Мартиновски. Дядо ми, Граф Симеон, тогава младок на 20 години, пристига на кон от Париж да се бие за честта на семейството си, но след като червеногвардейците избиват пред очите му всички, а той по случайност се спасява, решава да направи отбой, обратно, за Париж. Седи си на перона на гара Белград и се вгъбвява в игра на шах с друг пътник. Почти изпуска влака, и таман да се качи, открива, че всичките 10 сандъка съкровища, които спасил от революционерите, неговият билет за свобода, са изчезнали. Освен този, на който лежала шахматната дъска. Какво да се прави, остава в Белград, започва да преподава в техническия университет и в коридора среща баба ми Пенелопа, финна като фиданка, преподавателка по биология. Така се раждат два сина, единият, крадецът на моето лефче от мазето, става комунист и главен прокурор на Скопие, а брат му Евгений, умира в Чикаго, шампион по шах и милионер. А, какво ще кажеш, Графиня Билянче, как е синтаксиса сега? Значи, героите на моя филм не са само котката, Питър Бонд, баба, татко и богинята от Олимп, но и вагон шахматисти на коне. Биографите им ме канят да посетя опустелия розов замък с фонтан отпред и синята църква с кули като гръдни зърна, която прабаба ми Ана Мартиновска построила като дар за Руския народ.

Чак сега разбрах от къде идва това мое презиме, носех го на шията си като сувенир на непознатото, но сега то изведнъж блясна с неочаквания си авантюризъм. И чак сега разбирам защо комунистите ме разпитваха за крадеца на лефчето при затворени врати и прозорци. За да не издам

произхода си, който би ме вкарал директно в гърлото на ада, никой в кухнята, където котката кърмеше, а дядо Петър пушеше Слънце, не продума за това графско потекло. Криели са ме под масата, палатка-невидимка, и са ме спасили. Ето, плъзгам си се по вълните и си карам кънки по The Board Walk в ЛА. И как да им благодаря сега, когато вече ги няма?

Беше един от тези безкрайни летни дни, когато пръстите ни се крият в горещите пясъци на гигантския плаж в Санта Моника.

- Какъв е смисълът на живота, мамо? – попита Йоско.

Бях готова за Въпроса и изрецитирах:

- Смисълът е в това да си зададем този вървос.

Това е отговорът, който получих от Татко, когато си бяхме закопали пръстите в горещите пясъците на Черно море. Но това не беше убедително за Йоско.

- Окей, нека да видим какво Барнс и Нобълс може да ни каже по въпроса – предложих аз и тръгнахме към Трета улица.

Какво ще кажете, господа, Сократ, Платон, Аристотел, Хайдегер, Камю, Ницше? Йоско избра Антихриста и Заратустра. Затвори се в покоите си, излизаше само да пие мляко, и на 5-ия ден стоеше тънък и висок под касата на вратата и каза: "Аз не съм животно, аз съм юберменш" и отиде да кара скейтборд. Около полунощ, телефонът иззвъня.

- Знаете ли къде е синът ви, маам? - попита ме един ЛА полицаи.

Няма проблем, аз съм фен на Колумбо. Те хванали Йосиф и неговите скейтборд братя в градината на една църква, в непосредствена близост до училището; хвърли ли скейтбордове им на святата земя, разтворили им краката, претърсили тийнейджърските им телца, в гръб, и ги арестували. Защо? Вече си знаех и се усмихнах на себе си, но полицаят настоя да ми каже:

- Написали са сатанински съобщения на таблото на църковното настоятелство, маам. Ще ги освободим, само ако възстановите оригиналният текст в църковния двор.

Бащата на приятеля му, ирландски пънк, и аз, коми-изгнанник, забързахме към църквата и започнахме полунощен Библейски Изпит. Момчетата бяха преместили пластмасовите букви на таблото, което сега обявяваше:

'БОГ Е МЪРТЪВ. НИЦШЕ'

Окъпани от нощните пръскалки на светата обител, към 3 часа сутринта измислихме следното:

"ТОЗИ, КОЙТО НИ Е СЪТВОРИЛ, Е ТОЗИ, КОЙТО Е В НАС".

На следващия ден: Великден. Ние тичаме с децата към църквата, за да срещнем главният свещеник, който трябва да ни уведоми дали сме изкарали изпита и да освободи еретиците от затвора. Той беше истински Дядо Коледа от бутилката Кока-Кола - бяла брада, бирен корем, жартиери. Гласът на Йосиф е басов:

- Бог е мъртъв, каза Ницше. Защо това да е сатанинско?

А попът:

- Карах онзи ден из ЛА и видях надпис: "Ницше е мъртъв. Бог "

Нашият текст на таблото не е правилен. Какво не е наред, за Ницше?!

Пухкавите пръсти на Дядо Коледа преместиха няколко буквички и ние ахнахме:

"ТОЗИ, КОЙТО НИ Е СЪТВОРИЛ, Е ТОЗИ, КОЙТО МОЖЕ ДА НИ ПОПРАВИ."

Милион вълни и въздишки по-късно, Джо и аз се върнаме на стария континент с калифорнийски усмивка и Джони Кеш китара, когато Богинята, обута във чехли с висок ток, сложи последната си Точка. Последният ѝ фойерверк. Не бях регистрирана в мобилния ѝ телефон. Сестрите от болницата ме откриха след 9 дни издирване и получих SMS:

- Майка Ви е в моргата.

Не може да бъде! Отворих телефонният каталог и намерих моргата на картата. Да, смъртта бе извършила отлична пластична операция: кожата на лицето бе напълно изгладено - нито следа от живот, с изключение на маникюра – кърваво червен, и косата – гарваново черна. Кошмарни конски копита заскачаха по гърдите ми от тази нощ нататък.

Преди смъртта ѝ, Перуката бе разбил сърцето на сестра си от тормоз и я бе изгонил от Рая. Тя бе разбрала, че брат ѝ е пречупил отношенията ѝ с единствената ѝ дъщеря и внук, за да бере сам плодовете от градината на родителите им. Когато чу за смъртта на сестра си, Перуката завзе цъфтящата къща в скута на Витоша, разби вратата на градската къща на дядо Петър и легна на леглото на майка си, с дрехите. Не за дълго. Ние му

смесихме коктейл с мента и бактерии, shaken not stirred, и го изнесохме от къщата, както си спеше. В отговор, Перуката напълни магазина с хлебарки и черните му пипала се протегнаха чак до кухнята, където преди 100 цъфнали кактуса котката отглеждаше котенцата си, дядо пушеше Слънцето, а Татко подслушваше Радио Свободна Европа, с една ръка в джоба.

Въпреки, че диетата му бе средиземноморска, Татко се разболява от рак в стомаха пет години след излитането на баба под черешата и бе разпънат в катедрата на следоперационното отделение. В задушна бяла зала без прозорци, трупове на Европейската хирургия лежах в полумрака между Ада и Рая, хранени интравенозно. Гримирани мацки с бели престилки сменяха гърнетата на умиращи мъже. Татко затвори гълъбовите си очи, безпомощна сълза се бореше да се търкулне надолу по пустинята на лицето му. Напуканата почва на усните замърда беззвучно:

- Какъв сезон е, Билянче? Има ли слънце?

- О, ти, скъпи мой Татко, ти, който си вееше краката на печката и избухваше в смях, който ме спаси под палатка-невидимка от челюстите на земетресението и 'комунизъма', който ме научи да играя шах, който пледираше пред Баба за моите локумки, които ми дари огромната си библиотека, който скриваше кокичета под възглавницата ми всеки 8 март, който ми пъхаше сладкодумни ягоди в устата всяко тихо лято, в скута на планината; е, излъга ме малко за целувките на зъболекарите; Йосиф и Вениамин, прегрънати в хамака под дюлята; ти, който си спестявал целия

си живот, за да мога да си купя дом-мечта с мъжът на сърцето ми и нашето кутренце; ти, който ме водеше на мачовете на Слабия, помниш ли? Започнахме една книга заедно, за ролята на жените в българската история, забрави ли? Ти, който ме защити пред Генерал Гешев с изречението: "Все още няма граници за любовта", когато той ни обвини в предателство; ти, който ми върна лешчето от мазето; построихме милион следобедни замъци от пясък, целунати навсякъде от черноморски вълни. Ти, който беше празника на моето детство, как да ти пусна Слънцето в този затвор без прозорци?

- Всички умират тук, стенат цяла нощ, не мога да спя. Горките хора! - Ръцете му висяха от леглото, докато говореше, дори вените му бяха гълъбово сиви.

- Чу ли мача, Татко? Слабия срещу Левски. Радиото е под възглавницата ти. - да, аз съм хард-рок убедена, че той е безсмъртен и скоро ще ходим на мач и демонстрации, заедно, както винаги, отново и отново.

- Тихо, Билянче, тайните служби ни подслушват. Тези бели престилки са техните агенти, те се преструват на лекари - Не можех да повярвам, че той произнесе тези думи, той който за миг не прояви страх през живота си, на смъртното си легло не смееше да говори. Все си мислех, че там сме най-откровенни.

- Татко, вече е демокрацията, дори Перестройката почина. Да направим няколко лицеви опори, а? - говоря сериозно аз.

Той ме погледна предизвикателно и вдигна един мършав крак.

- А сега и другия. - диктувах наивно аз.

Този път той се концентрира толкова силно, че изглеждаше, сякаш е забравил изгубената надежда за капка слънчева светлина и липов аромат. Вдигна и другият крак. Ето, ще го спася. Но той не можеше. Очите му молеха: почивка.

- Няма ли да дадеш една локумка? – все още имаше чувство за хумор, но о, Боже, как не се сетих?! Локумките на леля Сашка се топят в устата ...

- Утре рано сутринта локумки ще дишат пудра захар тук до теб и крем за бръснене и нова синя пижами! Какво ще кажеш за това? Докато поспиш за красота, аз ще отида на първата си среща на класа.

Бях облякла къса румена рокля, като бански костюм, избор на сина ми. Плувах всеки ден, за да дам на татко енергия и добър пример. Той ме погледна нежно, погали ръката ми, като перо. Тялото му беше ледено студено, а аз пръщях от шипкова енергия, убедена, че утре ще направим макови стъпки към липата и пролетта. Целунах го, стиснаме ръце, оставих му и слънцето в мен.

- Билянче - прошепна погледа му и ме изпрати през вратата.

Скрих се зад вратата и после надникнах отново, целувката ми отлетя към него, въпреки че няма въздух в пъкъла.

Приятелите ме стреляха с вицове, кикотих се цяла нощ. Единственото, за което мечтаех беше да ги разкажа на Татко на другия ден. Не трябва да спя, ако заспя, ще забравя всичко. Не, аз оставам будна и вървя бавно, бавно, до болницата, в тези юнски призори, нося локумки,

крем за бръснене, и светло синя пижама. Продължавам да репетирам на ум вицовете, докато работниците, които ремонтират трамвайните релси ми подсвиркват - не ме притесняват, мисълта да видя Татко, засмян, прикрепва криле на устните ми. Отварям вратата на операционното с непобедим жест и виждам леглото му покрито в кафява кожа и празно. "О, най-последно са го преместили на горния етаж, той се оправя добре!" Надниквам с усмивка в стаята на сестрата и питам къде са го преместили. Тревата посиня. Няма липи. Защо има Слънце? Изключете го, моля ви!

Един след друг, снажни ухажори искаха да пуснат Слънцето в моята палатка, безуспешно. Един от тях беше Димитри, Tinderstick, черешов цвят увит около кибритена клечка намазана с брилянтин. Тревата беше позелена, когато той и аз прелитахме тънките си писма един на друг, без да се познаваме. Той беше Флобер, аз бях Колет. Оказа се, обаче, че той има жена, която иска да напусне, в съня й. Хм. Това не е добре. Погледнах към небето и окачих всичките ни писма на шийката на най-нежна и смела птица, обратно към брега на Барселона, където се докоснахме за първи път, близахме сладолед и гледахме футболен мач на стадиона.

За моя изненада, той се появи на вратата един живот по-късно: закален, закръглен, и с книга под мишница, озаглавена *Retardée*. Станал е баща и безсмъртен писател.

- Само мисълта за твоето съществуване ме кара да гледам с благодарност към небето. – цитираше той моите последни думи към него.

- Готов съм, сега. Моля те, моля те! Приеми ме този път. Аз гребях към теб 15 години, ти си моето пристанище, аз идвам да те следвам! Нямам минало, само ти и аз от сега нататък. - Думите му, неговите фойерверки. Той слезе от екрана на литературните медии като Том Бакстър от Пурпурната роза от Кайро и реши да живее с мен в реалния свят, простосмъртна, каквато съм аз. Подари ми и любимото си колело, Ернесто, нали е Белгиец, колелото е свято, влюбих се и в него.

Разцъфнах от наслада и нежност, поръсих го с макови целувки: пролетта е тук! Любовта съществува! Да летиш от щастие всъщност не е метафора.

- Ти си моят ангел, криле на желанието - възкликна Димитри и написа "Обичам те" с червеното ми червило в дървения асансьора, докато гладех ризите му с парата на любовта.

Една дълга мигла падна на лявата му буза. Целунах го и детето в мен попита:

- Какво си пожелаваш, моя любов?

- Иска ми се, да си купим къща и да живеем заедно завинаги. И за Морисън ще е добре да има градина. - каза той с нежен поглед и посочи наляво. Обвихме се в гнездото на нашите мигли и с помощта на спестовния-молитвеник на татко и майка, който се оказа, че наистина съществува, купихме къщата на мечтите си.

- Татко, Бабо, мамо, това е мъжът, с когото купуваме дом, мъжът, който обичам, и той наистина ме обича, летяхме един към друг 15 години и сега водите ни най-сетне се сливат.

Е, има някои битови детайли за преглъщане: той се развежда, така че защо бърза да ни обявява пред камерите? И защо се развеждат само 10 месеца след свадбата си? Аз не говоря неговият език, нито френски – това проблем ли е? И защо толкова бърза да нарече Йосиф свой син? Не ми е позволено да питам за миналото. Ясно.

Лято, най-сетне. Горещо, като гореща вана. Морисън, нашият любим Морисън, ни целува, буха се в езерото, скача из гората. Приятелите ни обсипват с мехурчета от радост. Йоско ни свири на китара. Ана, дъщерята на Дими – танцува с пенливо очакване. Токио зове. Световното в Бразилия! Тур дьо Франс, отново! Подаръкът за Холандския панаир на книгата плава из каналите на Амстердам! Гостите се редят от цял свят: приятели, издатели, редактори, художници ... Ангелските духове на къщата, които ни я продадоха, при условие, че храним птиците, смениха покрива, преди да се преместим: ураган не ще ни изненада с векове. Дадоха ни книги по градинарство за нашите 2000 кв метра Рай. Имам подарък за първия ми рожден ден в новия ни дом: дрехи за колоездене от моя любим и зелено кану от Ина и Бенгт. Слънцето грееше отново и аз изпращах крилата благодарност към татко, баба и майка. В цялата тази еуфория, получих минингит; гръбнакът ми бе пробит, за да се извлече литър мозъчна течност. О, не сега! Ние трябва да караме 180 км колело около езерото, Тур дю Ветерн!

И както животът ни бе вече пакетирани в кашони - Кухня, Хол, Спалня, Кабинет - моят любим пристигнал от кратка среща в Холандия, където работил върху опера за Йеронимус Бош, спонсорирана от

Европейската Общност. Вместо мечтаната прегръдка около моя прободен гръбначен стълб, той изведнъж скочи върху мен като механик, избута силно краката ми над главата, като дръжки на моторница, изви ми гръбнака, не можех да дишам, не можех да бутам и заби сталактит вътре в мен, с тъмното на тишина. Вместо очи, две черни дупки се забиваха в мен, налудничаво, сякаш искаше да пробие душата ми. Беше се превърнал в карикатура на Бош, за една нощ. В пълно изумление и ужас се опитвах да дишам, но не можех. Отворям уста. Боли. Боли. Моля с широко отворени очи да спре, докато той ме изнасилва. Потънах в червени облачни видения. Морисън наблюдаваше мълчаливо. Припаднах наляво, като мигла. Защо, за Бога, защо? Не, това няма значение. Но кой е той всъщност? И това вече няма значение. Коя съм аз? Пера и листа напоени с кръв, капе.

- И така, какво правим в Швеция? Изхвърляме сперма и спим! – погледна ме той и се изсмя на сърнатата със счупените крака пред него, след което отбеляза саркастично:

- По-интересна си отколкото си мислех. Още ли не схващаш бе, професорке? Всички жени ме намират ледено студен накрая. И внимавай в картинката, че всяка реклама е добра реклама.

Разочарован, той ми обърна гръб, изпърдя се и заспа, докато аз се давех в шок.

Без маска, Димитри, който вече можем да наречем 'то', срещна сина ми:

- Смазах майка ти и я чакам да се самоубие, но както знаеш, тя е труден човек. Така че, оправяй се. Наздраве, за Белгия!

Йосиф се заключи в детската си стая, пусна щорите .

Морисън погледна останките ми с любов и състрадание по-дълбоко от Мелчния път и издъхна. Размаха опашка, когато поисках красивата му лапа за сбогом на смъртното му легло. Веднага изключете Слънцето или ще го изпуша до смърт!

Приятелите ни - дървета с огромни клони, обърнати към небесата с шокирани очи, едва държаха разбитият ми гръбнак прав.

Броя: 28 бр зъби - стържат, 1 бр врат – с тик, 2 бр ръце - треперят, 2 бр очи –не мигат, 1 бр сърце – на 1000 парчета, 1 бр памет - за Йоско ...

По заповед на директора на Белгийското Труман Шоу, то, което е и главен герой, складира бригада журналисти в къщата, които долетяха от Брюксел по негов сигнал, за да го снимат как гребе в кануто, подарък за рождения ми ден, под белгийското знаме на бира Юпилер, в езеро Хел.

- Шведите са ксенофоби – оригна се на чист фламандски великият писател пред камерата.

Обратно на екрана, все още в зеленото ми кану, то обяви на гладната за приключение холандска публика плановете си за нова къща с нова любима:

- Животът не може да бъде по-красив. Само мисълта за теб ме кара да гледам небето с благодарност. – последното изречение си го бе присвоило, но не усвоило.

Срещнали се в забраненото му миналото, но имали една незабравима Бош ноц с любимия си диалект, когато гръбнакът на старата му любов бе

прободен в спешното отделение. С горд жест, то показва на булката какво е постигнало: къща от смазани мечти и градина-гробница.

- Виж какво напуснах заради теб!

Дежа ву! То каза същата реплика и на мен, преди една година. И както си слизах от хълма, като Dum Dum Girl, те взеха каквото им попадна, и Ернесто, та и каската ми за колело, но ми оставиха мръсна тоалетна и неплатените си сметки. Горда, фламандската публика му ръкопляска на крака: "Браво! Браво! Садизъм, измама, срам! Какъв талант! Още!", докато дъщеря му плаче, защото баща ѝ казал, че не я е искал.

Затварям очи бавно, усещам светлината с пръстите на Малер, стъпвам в жълтия трамвай на Булевард Венеция в ЛА и слизам на пазара Димитър Петков, където баба прави сметки с тъп молив върху гланцова хартия, поглед на газела. Дантелени, завесите плават. Мирише на прах и лунна светлина. "Ехо"- меденият бук наднича през прозореца с гигантски мигли. Баба е мъртва, но не тази нощ. Татко е мъртъв, но сивите му пощальони пърхат през отворените криле на кухнята, като конски гривви.

Биляна Морисън